УДК 343.9
Б. М. Головкін

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ, КОНТРОЛЮЮЧИХ ТА ІНШИХ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ЩОДО ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ У ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНІЙ СФЕРІ

Розглянуто основні напрями удосконалення діяльності державних органів щодо протидії злочинності у паливно-енергетичній сфері України. Звернуто увагу на нагальну потребу законодавчого врегулювання питання координації та розподілу повноважень внутрішньовідомчих контролюючих органів, а також відзначено необхідність розробки проекту загальнодержавної цільової програми протидії злочинності у сфері економіки.

Недоліки і прорахунки діяльності правоохоронних, контролюючих та інших державних органів щодо протидії досліджуваному різновиду злочинності пропонується усувати за такими двома основними напрямами, як підвищення ефективності державного контролю у паливно-енергетичній сфері і покращення взаємодії та координації запобіжних дій різних суб'єктів запобігання. За кожним із зазначених напрямів нами розроблено набір заходів запобіжного впливу, що зводяться до такого.

Усунення недоліків державного контролю. В. М. Гаращук тлумачить термін «контроль» як перевірку для протидії чомусь небажаному, виявлення, запобігання та припинення протиправної поведінки з боку кого-небудь [1, с. 8]. Наведене розуміння контролю цілком відповідає предметним інтересам кримінології, а тому приймається нами як робоче поняття. На нашу думку, першочерговим завданням покращення контрольної діяльності у паливно-енергетичній сфері є створення єдиної системи державного контролю за паливно-енергетичним комплексом, що передбачає розподіл повноважень органів, які здійснюють відомчий, міжвідомчий і позавідомчий контроль, затвердження єдиних правил, принципів і процедур контрольної діяльності, а також закріплення порядку координації дій контролюючих органів. Водночас необхідно переглянути контрольні повноваження державних суб'єктів управління у бік посилення спеціалізації та звуження сфери контролюючого впливу. Як зазначає Ю. М. Грошовий, нині в Україні безсистемно створюється досить розгалужена мережа контролюючих органів як відомчого, так і позавідомчого характеру. Однак така їх діяльність є малоефективною і, більш того, не координується в плані боротьби з правопорушниками, в тому числі й злочинністю [2, с. 305]. Існуюча модель державного контролю являє собою сукупність міністерств, відомств та установ, які виконують різноспрямовані контрольні функції. Ці функції, сфери і форми контрольної діяльності визначають різні закони і підзаконні нормативні акти, які найчастіше не лише не забезпечують системності державного контролю,

© Головкін Б. М., 2012

а навпаки, призводять до дублювання і паралелізму в його здійсненні. Не вирішує проблеми і Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», який визначає правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження контролюючих органів та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю), оскільки дія цього Закону не поширюється на відносини, що виникають під час здійснення заходів валютного контролю, митного контролю, державного експортного контролю, контролю за дотриманням бюджетного і податкового законодавства, державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, контролю за дотриманням порядку проведення розрахунків, контролю за дотриманням ліцензійних умов транспортування природного і нафтового газу трубопроводами та його розподілу, постачання природного газу, зберігання природного газу в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється ліцензійними умовами господарської діяльності, та інших видів спеціального державного контролю [3]. Зазначений Закон фактично залишає у незмінному виді розгалужену мережу контролюючих органів відомчого і міжвідомчого характеру, які здійснюють свою діяльність у паливно-енергетичній сфері.

Судячи із характеру раніше наведених службових і корупційних зловживань, підсиленню підлягає внутрішньовідомча ланка контролю на рівні центральних міністерств і відомств, їх управлінь та відділень на місцях за фінансово-господарською діяльністю, виконанням дозвільно-розпорядчих і контрольних повноважень щодо структурних підрозділів, виробничих підприємств та суб'єктів підприємництва, що належать до сфери їх управління. На сьогодні існує потреба законодавчого врегулювання питання координації та розподілу повноважень внутрішньовідомчих контролюючих органів. В електроенергетичному, ядерно-промисловому та нафтогазовому комплексах координуючі повноваження доцільно закріпити за Міністерством палива та енергетики України, у вугільній і торфодобувній галузі – за Міністерством вугільної промисловості. Центральні органи виконавчої влади, реалізуючи контрольні повноваження, мають право скасовувати або зупиняти дію актів місцевих державних адміністрацій та місцевого самоврядування у випадках виявлення фактів порушення ними вимог законодавства, наприклад, у разі прийняття неправомірних рішень щодо пільгових умов діяльності й оподаткування для окремих підприємств або звільнення від обов'язкових платежів до бюджету та державних фондів, визначення переможців на аукціонах, біржах та конкурсах з продажу майнових об'єктів (приватизації), матеріальних цінностей, електроенергії, нафти, газу та нафтопродуктів, розпорядження державними і бюджетними коштами при фінансуванні

окремих цільових програм, управління державним майном, надання дозволів (ліцензій) на видобування корисних копалин, передачі в тимчасове користування родовищ тощо. Місцеві державні адміністрації здійснюють на відповідних територіях державний контроль за виконанням державних контрактів і зобов'язань перед бюджетом підприємствами ПЕКу та суб'єктами підприємництва, своєчасним відшкодуванням шкоди, заподіяної державі, забезпеченням зменшення заборгованості перед державним бюджетом виробників і споживачів енергоресурсів, використанням та охороною надр, дотриманням виробниками продукції стандартів, технічних умов, а також інших вимог, пов'язаних із якістю та сертифікацією [1, с. 27].

У свою чергу, за управлінською та контролюючою діяльністю посадових і службових осіб зазначених міністерств має бути налагоджений дієвий надвідомчий контроль з боку Президента України, Кабінету Міністрів України, Нацдержслужби України, засобами якого буде підвищена дисципліна та ефективність роботи їх управлінського апарату.

Вагому роль у запобіганні господарським і службовим злочинам у паливно-енергетичній сфері відіграють Рахункова палата України, Державна казначейська служба України, Державна фінансова інспекція України, Державна податкова служба України*. Перші три перелічені структури здійснюють контроль за використанням бюджетних коштів, проводять ревізії та перевірки фінансової діяльності, стану збереження коштів і матеріальних цінностей, достовірності обліку і звітності в органах державної виконавчої влади, у бюджетних установах, а також на підприємствах ПЕКу, які отримують кошти з бюджету та державних валютних фондів [1, с. 35]. Державна податкова служба України контролює своєчасне подання платниками податків бухгалтерських звітів і балансів, декларацій та інших документів, пов'язаних із обчисленням платежів до бюджету, забезпечує правильність застосування та своєчасне стягнення фінансових санкцій за порушення зобов'язань перед бюджетом; розшук платників, які ухиляються від сплати податків; відшкодування завданої злочином шкоди [1, с. 35]. Контрольна діяльність податкової міліції полягає у проведенні на підприємствах ПЕКу, а також у суб'єктів підприємницької діяльності перевірок фінансово-бухгалтерської документації, у реалізації права викликати посадових осіб, громадян для пояснень щодо джерела отримання доходів, нарахування та сплати податків, інших платежів, у перевірці достовірності інформації, отриманої для занесення до Державного реєстру фізичних осіб платників податків та інших

* Указом Президента України від 24.12.2012 № 726/2012 «Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» Державну митну службу України та Державну податкову службу України реорганізовано в Міністерство доходів і зборів України. – *Примітка редколегії.*

обов'язкових платежів. Як пишуть Л. М. Давиденко і О. О. Бандурка, профілактичне значення контрольної діяльності полягає в тому, що, виявляючи й усуваючи порушення законодавства про оподаткування, Державна податкова служба та податкова міліція тим самим не допускають переростання правопорушень у злочини, а також усувають умови, що сприяють вчиненню злочинів у цій сфері [4, с. 174–175].

Стосовно позавідомчого контролю слід використовувати можливості незалежного позавідомчого державного органу – Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики (НКРЕ) та її представництв на місцях, які мають вагомі контрольні повноваження у паливно-енергетичному комплексі. Серед основних завдань Комісії слід назвати: державне регулювання діяльності суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання, що провадять діяльність на суміжних ринках, у сферах електроенергетики, теплопостачання, на ринках природного газу, нафти та нафтопродуктів; сприяння розвитку конкуренції у сфері виробництва і постачання електричної енергії, на ринку природного газу, а також створенню конкурентного середовища у сфері теплопостачання; забезпечення проведення цінової і тарифної політики у сфері енергетики та нафтогазовому комплексі; сприяння ефективному функціонуванню товарних ринків на основі збалансування інтересів держави, суб'єктів природних монополій та споживачів товарів (послуг), що виробляються (надаються) суб'єктами природних монополій; захист прав споживачів товарів (послуг) на ринку, що перебуває у стані природної монополії, та на суміжних ринках у сферах електроенергетики, теплопостачання та нафтогазовому комплексі. Комісія, відповідно до покладених на неї завдань, здійснює ліцензування господарської діяльності у сферах електроенергетики, теплопостачання та нафтогазовому комплексі; визначає умови, за яких дозволяється суб'єктам господарювання проводити діяльність без ліцензій; здійснює контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов провадження господарської діяльності; здійснює безперешкодно перевірку дотримання ліцензійних умов; вживає заходів щодо запобігання порушенню ліцензійних умов; передає до відповідних державних органів матеріали про виявленні факти порушення законодавства; визначає відповідність ліквідації, реорганізації у формі злиття, приєднання, участі в об'єднаннях, а також придбання або відчуження більш як 25 відсотків часток (акцій, паїв) активів суб'єктів господарської діяльності в електроенергетиці і більш як 10 відсотків часток (акцій, паїв) активів суб'єктів господарської діяльності на ринку природного газу ліцензійними умовами провадження господарської діяльності тощо. Реалізація контрольних повноважень НКРЕ здійснюється шляхом перевірок, ревізій, інспектувань об'єктів паливно-енергетичного комплексу, а також господарської діяльності суб'єктів підприємництва [5].

Потребує підвищення ефективності державного контролю за фінансово-господарською діяльністю суб'єктів природних монополій у паливно-енергетичній сфері, прозорістю витрачання ними бюджетних коштів, здійснення фінансових операцій, реструктуризації, приватизації, проведення державних закупівель тощо. З цією метою має бути не тільки посилена робота відповідних контролюючих органів (Державної фінансової інспекції України, Державної податкової служби України, Рахункової палати України, Державної інспекції України з контролю за цінами, Фонду держмайна, Державної служби фінансового моніторингу України та ін.), але й налагоджена реальна міжвідомча взаємодія між цими органами.

Перспективним напрямом запобіжного впливу є розвиток громадського контролю за законністю діяльності органів влади та управління у відносинах із суб'єктами господарювання у паливно-енергетичній сфері. Формами здійснення громадського контролю можуть бути громадські слухання, обговорення проектів управлінських рішень та нормативних актів, громадське інспектування виробничих об'єктів, заслуховування звітів органів місцевого самоврядування перед громадськістю тощо [6, с. 180].

Покращення взаємодії та координації заходів контролюючих, правоохоронних та інших державних і недержавних органів є необхідною умовою підвищення ефективності запобігання злочинності економічної спрямованості у паливно-енергетичній сфері. Доволі широке коло суб'єктів запобігання зазначеній злочинності, вузьковідомча спрямованість роботи різних структурних підрозділів правоохоронних і контролюючих органів, пріоритет відносин субординації перед координацією, суворе підпорядкування виключно центральному апарату та керівним ланкам свого відомства, міжвідомча конкуренція, а також службова зарегульованість, неповнота і закритість оперативної й профілактичної інформації, недосконала законодавча регламентація питань внутрішньовідомчої та міжвідомчої взаємодії – все це породжує складнощі у міжгалузевій співпраці різних учасників запобіжної діяльності, яка більшою мірою носить формальний характер. У літературі неодноразово зазначалося про низький рівень взаємодії між контролюючими і правоохоронними органами у процесі виявлення і розслідування економічних злочинів, між різними правоохоронними органами, які протидіють економічній злочинності, між оперативними і слідчими підрозділами одного чи кількох відомств [7, с. 160; 8, с. 96–97]. Для підвищення ефективності взаємодії між контролюючими та правоохоронними органами спочатку необхідно нормативно врегулювати порядок і форми такої взаємодії, зобов'язати правоохоронні органи реагувати на матеріали перевірок, ревізій, інспектувань контролюючих органів та використовувати їх як доказову базу у кримінальних справах. До основних форм зазначеної взаємодії відносяться: а) розробка та узгоджена реалізація спільних планів запобіжних заходів, а також здійснення контролю за їх виконанням;

б) створення спільних робочих груп, до складу яких працівники контролюючих органів залучаються як спеціалісти з окремих фахових питань; в) ініціювання правоохоронними органами дослідчих перевірок суб'єктів господарювання у паливно-енергетичному комплексі з метою профілактики правопорушень та виявлення злочинів економічного спрямування; г) забезпечення взаємообміну вилученими в ході перевірок документами, а також матеріалами перевірок і ревізій, що підлягають правовій оцінці; ґ) стандартизація відомчих обліків (оперативного, профілактичного, правопорушень і злочинів) та системи показників оцінювання ефективності діяльності контролюючих і правоохоронних органів, що спільно протидіють злочинності у сфері економіки; д) організація спільного проходження курсів підвищення кваліфікації працівників різних правоохоронних структур; е) налагодження партнерських стосунків із суб'єктами господарювання у паливно-енергетичній сфері та здійснення на них різноспрямованого і систематичного профілактичного впливу.

Окрему увагу слід приділити питанню покращення взаємодії міліції з підприємствами паливно-енергетичного комплексу, а також з приватними або відомчими охоронними структурами, що перебувають з ними у договірних відносинах. Йдеться про своєчасне надання вищевказаними структурами підрозділам міліції інформації та матеріалів, необхідних для виявлення, викриття та розслідування злочинів економічної спрямованості, а також проведення спільних заходів щодо запобігання, виявлення та викриття фактів незаконних посягань на об'єкти паливно-енергетичного комплексу, здійснення звірок повноти реєстрації черговими частинами органів внутрішніх справ повідомлень про виявлення ознак вчинення таких злочинів. Для цього на таких підприємствах мають бути визначені конкретні службові особи, які б за своїми функціональними обов'язками відповідали за організацію оперативної взаємодії з міліцією з вищевказаних питань.

Серед заходів покращення взаємодії між оперативними й слідчими підрозділами ОВС (ДСБЕЗ, УБОЗ), податкової міліції і прокуратури С. С. Чернявський та Р. С. Довбаш пропонують розроблення та прийняття міжвідомчої інструкції щодо взаємодії підрозділів зазначених правоохоронних органів з метою врегулювання обміну оперативною інформацією про ознаки злочинів економічної спрямованості, а також узгодження інформаційних систем різних відомств і забезпечення доступу до них оперативних працівників та слідчих [9, с. 81]. Взаємодія між підрозділами ДСБЕЗ та слідства реалізується у формі виконання окремих доручень під час проведення досудового слідства, забезпечення безпеки свідків, надання допомоги слідству щодо збирання, дослідження, оцінки, перевірки та використання доказів у кримінальній справі [10, с. 156]. На думку В. А. Журавля, доцільно розробити і запровадити комп'ютерні програми та алгоритмічні схеми розслідування окремих категорій

кримінальних справ, за допомогою яких здійснюється деталізація та раціоналізація слідчої діяльності, висуваються і відпрацьовуються робочі версії, підвищується ефективність збирання доказів, скорочуються терміни розслідування [11, с. 235–236]. Для забезпечення планування розслідування кримінальних справ про злочини економічної спрямованості у паливно-енергетичній сфері пропонується широко використовувати оперативними працівниками та слідчими різних відомств інформаційно-довідкові, інформаційно-пошукові, інформаційно-модельні та інформаційно-консультативні системи [11, с. 242]. Окрім зазначених, можуть бути й інші форми міжвідомчої взаємодії та заходи підвищення її ефективності.

Більш високою формою організації управління запобігання злочинності у паливно-енергетичній сфері економіки є *координація*, тобто централізоване планування спільних заходів і підпорядковане йому узгодження комплексу взаємних дій різних суб'єктів запобіжної діяльності, спрямоване на оптимальне вирішення єдиної стратегічної мети найбільш ефективними тактичними засобами. Координація здійснюється на загальнодержавному, регіональному на місцевому рівнях управління запобіжною діяльністю [12, с. 84]. Залежно від цілей, масштабів, суб'єктів і характеру здійснюваних заходів координацію поділяють на три види: адміністративно-територіальну, відомчу та міжвідомчу [13, с. 234]. Загальну координацію протидії усій злочинності, в тому числі злочинності економічної спрямованості у паливно-енергетичній сфері, здійснює Рада національної безпеки та оборони України, а на регіональному рівнях – дорадчі органи при місцевих державних адміністраціях [14, с. 429]. Слід зазначити, що за часів незалежності України і дотепер не було прийнято жодної цільової програми протидії злочинності у сфері економіки, хоча у рішеннях РНБО України неодноразово підкреслювалося про загрозу національній безпеці від цієї злочинності. З прикрістю доводиться констатувати відсутність довготривалої стратегії, комплексного плану заходів протидії злочинності у сфері економіки, хоча необхідність прийняття даного програмного документа більш ніж очевидна. Такий стан справ негативно позначається на дієвості координаційної діяльності РНБО щодо протидії злочинності економічної спрямованості загалом та у паливно-енергетичній сфері зокрема. По-суті, централізованої системи стратегічного міжвідомчого управління діяльністю різних правоохоронних та інших державних органів, які ведуть боротьбу з аналізованою злочинністю, в РНБО України досі не створено. Формальний характер носить і контроль за виконанням рішень РНБО України. Керівники центральних апаратів міністерств і відомств обмежуються поданням інформації на засідання РНБО про успішне виконання планів, доручень і програмних положень, достовірність яких рідко перевіряється. Насправді ж результативність координаційної діяльності РНБО України, до речі, як і місцевих органів виконавчої влади, на переконання А. П. За-

калюка, залишається низькою [15, с. 364]. На покращення ситуації доцільно підтримати ініціативу О. Г. Кальмана щодо створення окремого координаційного центру – Державного комітету протидії злочинності у сфері економіки, підпорядкованого Президенту України [16, с. 176]. Вказаний Комітет має виконувати такі завдання:

– формування концептуальних засад державної політики протидії злочинності у сфері економіки;

– проведення кримінологічного моніторингу національного та міжнародного ринків енергоносіїв, системи взаєморозрахунків на предмет завчасного виявлення криміногенних загроз економічній безпеці, явищ і процесів, що породжують та сприяють вчиненню злочинів економічної спрямованості у паливно-енергетичній сфері;

– розробка проекту загальнодержавної цільової програми протидії злочинності у сфері економіки, визначення національної стратегії і комплексу заходів запобіжної діяльності за пріоритетними напрямами економіки;

– оптимізація державного управління у сфері протидії злочинності економічної спрямованості в паливно-енергетичному комплексі шляхом прогнозування і планування заходів запобіжного впливу та їх наслідків;

– забезпечення єдності і синхронності дій усіх суб'єктів запобіжної діяльності у паливно-енергетичній та інших сферах економіки;

– організація міжнародної співпраці у сфері протидії злочинності економічної спрямованості у паливно-енергетичному комплексі з країнами близького і далекого зарубіжжя [16, с. 177];

– здійснення контролю за виконанням заходів протидії злочинності економічної спрямованості у паливно-енергетичній сфері, а також роботи щодо оптимізації запобіжної діяльності відповідно до новітніх тенденцій розвитку цієї злочинності.

Покращення міжвідомчої координації органами прокуратури заходів протидії злочинності економічної спрямованості у паливно-енергетичній сфері бачиться у таких заходах:

– проведення міжвідомчих та координаційних нарад керівників правоохоронних, контролюючих та інших державних органів, що здійснюють протидію вказаній злочинності;

– проведення спільних підсумкових колегій правоохоронних органів;

– витребування та узагальнення обліково-статистичної та іншої інформації;

– створення інформаційно-аналітичних центрів забезпечення запобіжної діяльності (запровадження бази даних щодо фізичних та юридичних осіб, які проходять за оперативними матеріалами і кримінальними справами про злочини економічного спрямування у паливно-енергетичній сфері [17, с. 435], виявлення та аналіз причин та умов, що сприяють вчиненню зазначеної категорії злочинів, оцінка рівня латентності, обсягу матеріальної шкоди та ін.;

– розробка і затвердження узгоджених планів профілактичних та інших запобіжних заходів впливу на причинно-наслідковий комплекс досліджуваної категорії злочинів;

– видання спільних наказів, вказівок, підготовка інформаційних листів та інших організаційно-розпорядчих документів [13, с. 242];

– створення спільних слідчо-оперативних груп для розслідування найбільш резонансних і складних злочинів економічної спрямованості, вчинених у паливно-енергетичній сфері;

– проведення міжвідомчих круглих столів, семінарів, науково-практичних конференцій для підвищення кваліфікації працівників;

– узагальнення практики запобіжної діяльності, виявлення та усунення існуючих недоліків, запровадження міжнародних стандартів протидії злочинності у сфері економіки.

Вимагає покращення внутрішньовідомча координація з боку центрального апарату МВС України та керівництва обласних управлінь щодо діяльності служб та їх підрозділів, які безпосередньо здійснюють протидію злочинам економічної спрямованості у паливно-енергетичній сфері (ДДСБЕЗ, УБОЗ, ДКР, ДГБ, ДСО). Нерідко кожна із цих служб працює в автономному режимі, дублює повноваження іншої, що порушує принцип спеціалізації, узгодженості заходів та визначення відповідального суб'єкта за кінцевий результат. Усунення названого недоліку бачиться в оптимізації управління на центральному та регіональному рівнях, зокрема в чіткому розмежуванні повноважень та встановленні конкретних завдань кожній службі з урахуванням специфіки діяльності. Поряд з цим, необхідно визначити службу, яка, з одного боку, буде узагальнювати, аналізувати інформацію, зібрану всіма службами, а також нести відповідальність за кінцевий результат протидії за певним напрямом, а з другого боку, буде наділеною відповідними повноваженнями щодо координації дій відповідних підрозділів інших служб та підготовки пропозицій щодо оцінки їх роботи.

Удосконалення координації може відбуватися і за рахунок інших форм організації управління, що сприяє підвищенню ефективності запобігання злочинності економічної спрямованості у паливно-енергетичній сфері.

Список літератури: 1. Гаращук В. М. Контроль та нагляд у державному управлінні : навч. посіб. / В. М. Гаращук. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 1999. – 55 с. **2.** Грошовий Ю. М. Вибрані праці / Ю. М. Грошовий ; упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. – Х. : Право, 2011. – 656 с. **3.** Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : закон України від 5 квіт. 2007 р. № 877-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16. **4.** Давыденко Л. М. Противодействие преступности: теория, практика, проблемы : монография / Л. М. Давыденко, А. А. Бандурка. – Харьков : Нац. ун-т внутр. дел, 2005. – 302 с. **5.** Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики : затв. указом Президента України від 23 листоп. 2011 р. № 1059/2011 // Офіційний вісник Президента України. – 2011. – № 31. – Ст. 1191.

6. Коломоєць Т. О. Контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративного права України : монографія / Т. О. Коломоєць, П. Д. Матвієнко. – Запоріжжя : Запоріз. нац. ун-т, 2011. – 256 с. **7.** Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ / Г. А. Матусовский. – Харьков : Консум, 1999. – 480 с. **8.** Протидія економічній злочинності / [П. І. Орлов, А. Ф. Волобуєв, І. М. Осика та ін.]. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – 568 с. **9.** Чернявський С. С. Протидія злочинам, пов'язаним з незаконним відшкодуванням податку на додану вартість : наук.-практ. посіб. / С. С. Чернявський, Р. С. Довбаш. – К. : Хай-Тек Прес, 2009. – 216 с. **10.** Запобігання злочинам, пов'язаним з незаконним використанням бюджетних коштів : наук.-практ. посіб. / В. В. Кулаков, В. В. Лень, С. С. Мірошніченко та ін. ; Запоріз. юрид. ін-т Дніпроп. держ. ун-ту внутр. справ. – Запоріжжя : Дніпровський металург, 2011. – 289 с. **11.** Журавель В. А. Криміналістичні методики: сучасні наукові концепції : монографія / В. А. Журавель. – Х. : Апостіль, 2012. – 304 с. **12.** Голіна В. В. Запобігання злочинності (теорія і практика) : навч. посіб. / В. В. Голіна. – Х. : Право, 2011. – 120 с. **13.** Бандурка О. М. Протидія злочинності та профілактика злочинів : монографія / О. М. Бандурка, О. М. Литвинов. – Х. : ХНУВС, 2011. – 308 с. **14.** Литвинов О. М. Соціально-правовий механізм протидії злочинності в Україні : монографія / О. М. Литвинов. – Х. : ХНУВС, 2008. – 446 с. **15.** Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3 кн. / А. П. Закалюк. – Кн. 1. Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. – К. : Ін Юре, 2007. – 424 с. **16.** Злочинність у сфері економіки: проблеми прогнозування, планування та координації заходів протидії / за ред. О. Г. Кальмана. – Х. : Новасофт, 2005. – 255 с. **17.** Профілактика злочинів : підручник / [О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. Ф. Гіда та ін.] ; за заг ред. О. М. Джужі. – К. : Атіка, 2011. – 720 с.

Надійшла до редколегії 10.10.2012

Рассмотрены основные направления совершенствования деятельности государственных органов по противодействию преступности в топливно-энергетической сфере Украины. Обращено внимание на необходимость законодательного урегулирования вопросов координации и разделения полномочий внутриведомственных контролирующих органов, а также отмечена необходимость разработки проекта общегосударственной программы противодействия преступности в сфере экономики.

The primary directions of improvement of the government agencies activities on counteraction to criminality in fuel and energy sphere are considered. The attention is focused on necessity of legislative regulation of coordination and division some powers of regulatory agencies. It's also pointed on necessity of elaboration the project of national program to economic crime counteraction.